

ПОЛІТИЧНА ЛІНГВОПЕРСОНОЛОГІЯ: РЕЦЕПТИВНА МОДЕЛЬ «НАУКОВИЙ ДИСКУРС КРИЗЬ ПРИЗМУ АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДИСКУРСИВНО-ТЕКСТОВОГО ПРОСТОРУ»

М. І. Степаненко, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики та мовної комунікації, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

e-mail: myk_ivan@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6727-1265>

Н. С. Степаненко, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

e-mail: stepanenko_nina@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0934-784X>

Статтю присвячено аналізу конкретної авторської концепції політичної лінгвоперсоналогії як органічного компонента синкретичної науки лінгвоперсоналогії, методологічні засади якої формують соціальні, лінгвокультурні, лінгвофілософські, лінгвополітичні чинники, що перебувають між собою в системно-ієрархічних зв'язках. Virізно новаторські підходи до обґрунтування статусних параметрів понять «мовна особистість», «елітарна мовна особистість», «політична мовна особистість», «дискурсивно-текстовий простір», «політтопонім», «політантропонімний вузол» та ін., окреслено енциклопедійні перспективи цих терміноодиниць, встановлено інтра- та екстралінгвальні пріоритети обраних підходів. Основну увагу приділено характеристиці авторської моделі інтерпретування мовленнєвої практики, типу мовомислення українського політика Д. Донцова. Констатовано на доречності застосування екзистенційної прагматики, аксіологічно-когнітивного та креативно-образного підходів, кожен із яких зберігає свою конститутивну автономність, а в єдності вони промовисто репрезентують іманентні якості лінгвоперсоналії (Д. Донцова), насамперед ціннісні орієнтири її мовної свідомості, демонструють особливості її ідіолекту та ідіостилю, зрештою, відтворюють її цілісний лінгвопортрет.

Акцентовано на п'ятьох наукових дискурсах, які в належному обсязі й з високим індексом якості віддзеркалюють зміст концепції політичної лінгвоперсоналогії та феномену політичної діяльності мовної особистості Д. Донцова (автор – О. Микитюк): 1) політична лінгвоперсоналогія як вектор теорії мовної особистості, 2) дискурсивно-текстовий простір Д. Донцова в екзистенційному вимірі, 3) дискурсивно-текстовий простір Д. Донцова в когнітивно-аксіологічному представленні, 4) ідіостиль Д. Донцова, 5) лінгвокреативність Д. Донцова. Virізно змістові доміанти цих наукових сюжетів, з'ясовано функційно-прагматичний потенціал засобів їхньої вербалізації, встановлено концептуальні зв'язки, які вирізняють глибину змісту й специфіку форми дискурсивно-текстового простору Д. Донцова. Виокремлено також риси лінгвокреативності авторки аналізованої концепції.

Ключові слова: лінгвоперсоналогія, лінгвоперсоналогічна концепція Оксани Микитюк, політична лінгвоперсоналогія, елітарна мовна особистість, політична мовна особистість, дискурсивно-текстовий простір Дмитра Донцова.

Актуальність дослідження. Лінгвоперсоналогія – порівняно молода галузь мовознавства. Проблеми персоналізму, лінгвоперсоналії як індивідуального та колективного феномену, на розвиток якого впливає соціум, культурно-естетичне середовище й інші екстралінгвальні чинники, цікавили науковців здавна, що засвідчують праці В. фон Гумбольдта, Е. Косеріу, А. Лескіна, Е. Сепіра, В. Вундта, О. Потєбні, Ю. Шевельова, І. Огієнка та інших учених. Як справедливо наголошує А. Загнітко, у парадигмі сучасної

науки про мову лінгвоперсонологія опинилася з-поміж пріоритетних дослідницьких напрямів, що активно розвиваються і спроможні відповісти на ті важливі питання, які безпосередньо торкаються видозміни лінгвістичного портрета мовця в різні часові зрізи його життя, а також динаміки лінгвопортрета мовного етносу в синхронійному, діахронійному й синхронійно-діахронійному представленні [4, с. 8]. Ідеться про такі концептуальні виміри лінгвоперсоналізму, як однопersoнологійний, що представляє окрему особистість, та поліpersoнологійний, який репрезентує мовні риси тієї або тієї соціальної групи чи етносу загалом [4, с. 4]. Virізнені й інші стратегійні з погляду соціуму та мови проблеми знайшли своє системне відображення у функційному спектрі виокремлюваних сьогодні конкретних галузей лінгвоперсонології, а саме: загальній лінгвоперсонології, що випрацьовує термінологійно-поняттєвий апарат; лінгвокультурній лінгвоперсонології, яка аналізує системні різнопорядкові зв'язки й відношення між людиною та національними й іншими культурними середовищами; соціумній лінгвоперсонології, що з'ясовує вплив конкретного соціуму й соціуму загалом на мовну особистість; лінгвоперсонології самореалізації та самоствердження, завдання якої – характеристика впливу на мовну особистість просторових, часових, культурно-естетичних та інших чинників [3, с. 2]. Ця диференціація демонструє важливий для розгляданої проблеми сенс: у понятті мовної особистості «відбиваються філософські, соціологічні та психологічні погляди на суспільно значущу сукупність фізичних і духовних властивостей людини, що становлять її якісну визначеність» [13, с. 25].

Суспільство репрезентують осібно і в органічній єдності різні сфери буття, статично-динамічні процеси яких неодмінно пов'язані з людською діяльністю в її конкретному, загальному чи універсальному вияві. Ідеться про економіку, мистецтво, освіту, науку, політику тощо. Відповідно до дії принципу детермінованості, репрезентованого дуальною моделлю «суспільство, його сфери ↔ людина», логічно virізняти економічну, мистецьку, освітню (освітологічну), наукову, політичну й інші лінгвоперсонології.

Що ж до політики, то це річ складна, суперечлива, часто непередбачувана, персоналізована або імперсоналізована. Зовнішні та внутрішні механізми цілеспрямованої діяльності на рівні взаємовідносин між різними суспільними групами, державами й народами послідовно, системно відрефлексовує в діахронійно-синхронійному форматі політична лінгвоперсонологія.

Попри виняткову значущість і відчутний поступ, загальні та часткові проблеми політичної лінгвоперсонології розв'язані недостатньо. Дається взнаки ідеологічне минуле – заборона чи надмірне культивування тих або тих постатей (подій, фактів, явищ); керівні партійні настави, рекомендації, повчання з їхніми табуйованими та позірно демократичними, дозвільними директивами.

Актуальність пропонованої праці визначає передусім те, що в ній зроблено спробу обґрунтувати на основі рецептивної моделі «науковий дискурс крізь призму авторської концепції конкретного дискурсивно-текстового простору» статусні засади лінгвоперсонології і конкретної лінгвоперсони – Д. Донцова – з окресленням важливих штрихів її політичного лінгвопортрета, а також virізненням ступеня прецедентности, елітарности, лінгвокреативности цієї особистості. Переконаливо вмотивовано й такі часткові, але не менш ваговиті дослідницькі проблеми, як 1) розширення загальної теорії мовної особистості новим частковим ученням про політичну лінгвоперсонологію; 2) вивчення особливостей еволюції дослідницького об'єкта та предмета й виформування відповідної методології цього нового вчення; 3) транслявання дослідницької методики, зокрема й окреслення меж метамови політичної лінгвоперсонології з її подальшим систематизуванням; 4) комплексна дескрипція знакової національної лінгвоперсони Д. Донцова для формування національного банку презентування елітарних українських мовних особистостей із метою популяризації інформації про них в Україні та за її межами; 5) упровадження в активну практику ідей української національної елітарної прецедентної мовної особистості для поширення, толерантного рекламування лінгвопатріотизму [9, с. 30]. Що ж до культивування науково-духовного потенціалу лінгвопатріотизму, то воно органічно гармонує з філігранною політично-лінгвістично-сакральною концепцією талановитої продовжувачки справи

Д. Донцова, С. Бандери, Р. Шухевича, Ю. Липи, Олени Пчілки, О. Теліги, прецедентної мовної особистості нашого часу І. Фаріон, яка поплатилася за одержимий україноцентризм, незрадливий мовний патріотизм, морально-благородний чин із проявленням мужності, готовності посвятити себе науці рідномовності найдорожчим, що даровано людині, – земним життям [15, с. 29].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Винятковий інтерес до лінгвоперсонології в українському мовознавстві активізувався в період незалежності, коли вона почала інтенсивно розвиватися на засадах полівекторності, ограненої не віртуальним, порожньо-словним, а реальним, надійно апробованим демократизмом. Ідеться насамперед про створення мовних біографій тих особистостей, про які говорити раніше було небажано або й заборонено, про вияскравлення та об'єктивне інтерпретування тих складників мовного портрета українців, окремішності українського етносу загалом, які заманіфестовують їхню особність, самостійність, не корелюють, ба навіть контрастують зі свідомо вимодельованими імперськими догмами про нову історичну спільність, поійменовану радянським народом, про українців, білорусів, росіян як один народ і под. Найгрунтовніше випрацювано проблеми, що торкаються окремо взятої, найчастіше елітарної (вишуканої, креативної), мовної особистості.

Цьому важливому аспектові присвячено лінгвістичні розвідки Н. Данилюк – про Лесю Українку, Олену Пчілку, О. Микитюк – про Д. Донцова, І. Фаріон – про І. Пулюя, Т. Космеди, М. Філона – про Т. Шевченка, І. Франка, Т. Космеди, Н. Піддубної, Т. Осіпової – про С. Руданського, Т. Космеди, А. Горнятко-Шумилович – про В. Симоненка, С. Ігнатєвої – про О. Гончара. Інші вчені інтерпретують узагальнений тип мовної особистості, використовуючи різні підходи. Зокрема, С. Єрмоленко, Л. Мацько, Л. Струганець аналізують його з позиції лінгводидактики, психолінгвістики, лінгвістики, україністики, наголошуючи, що мовна особистість як носій мови «не лише володіє сумою лінгвістичних знань (знає поняття й відповідні правила) чи репродукує мовну діяльність, а й має навички активної роботи зі словом», що стратегійним імпульсом існування цієї особистості є «пробудження індивідуальної мовотворчості, таке засвоєння мови, яке забезпечує вільне самовираження особистості у різних сферах людського спілкування» [2, с. 32]. Ще інші дослідники намагаються трактувати мовну особистість як об'єкт лінгвокультурології (С. Голик, Г. Заньковска, Н. Мех), лінгвокогнітології (А. Романченко, Я. Яремко), лінгвопсихоакцентуації (В. Папіш), текстології, мовноособистісних текстів (С. Богдан, К. Голобродько, А. Загнітко, О. Маленко, А. Мойсієнко) і под. Що ж до політичної лінгвоперсонології як вектора теорії мовної особистості, то її, як уже зауважено, найповніше виписано в монографіях і статтях О. Микитюк. Окремий напрям сформуливали студії, у яких мовну особистість витлумачено в історичному світлі з акцентуванням на тому чинникові, що «реконструкція мовної свідомості... – в конкретну історичну епоху – допоможе глибше осягнути закономірності й тенденції розвитку ... мови, зокрема літературної, у проекції на людську особистість» [1, с. 6] (Н. Багнюк, Т. Видайчук, Л. Гнатюк та ін.). До розряду новаторських варто зарахувати роботи, у яких представлені типи мовних особистостей (за етнічним маркером, видом діяльності тощо) (Т. Сукаленко). Особливу цінність мають праці, присвячені не особному, а комплексному аналізу питань лінгвоперсонології на тлі новітньої антропоцентричної парадигми, яку репрезентує така пріоритетна концептуальна засада: «увагу дослідників перенесено на суб'єкт пізнання», розглянуто «його в дихотомії: “людина в мові” та “мова в людині”» [5, с. 239] (Ф. Бацевич, А. Загнітко, С. Єрмоленко, Т. Ковалєвська, Н. Кондратенко, Т. Коць, Т. Космеда, Л. Лисиченко, Л. Мацько, Н. Петлюченко, Г. Сюта та ін.). Ця дослідницька технологія допоможе виструктурувати методологічні принципи, теоретичні засади, прагматично орієнтовані перспективи лінгвоперсонології – багатопредметної окремої науки, що органічно контактує з різними сферами знань, послідовно зберігаючи свої релевантні ознаки.

Мета дослідження – аксіологічна характеристика з екстра- та інтралінгвальних позицій авторської концепції політичної лінгвоперсонології як синкретичної міждисциплінарної науки, яку вирізняє, з одного боку, специфіка методологічних засад та

мовленнєвої практики, а з іншого, – конкретна репрезентативна модель, заґрунтована на екзистенційному, когнітивно-аксіологічному й лінгвокреативному вимірах дискурсивно-текстового простору елітарної політичної мовної особистості Д. Донцова [8, с. 2].

Інтерес до проблеми, що її впродовж багатьох років намагається розв'язати О. Микитюк, спричинила прецедентна, належно не пізнана постать Д. Донцова. Цей великий українець, за влучним твердженням О. Багана, справді «робив все надміру» й постав у контексті гідної високих поцінувань української історії як «неугавне змагання українського сумління з усіма слабкостями й вадами нації» [16, с. 5].

Матеріали й методи дослідження. Матеріалом дослідження слугували наукові дискурси О. Микитюк, серед яких захищена докторська дисертація «Політична лінгвоперсонологія: феномен політичної мовної особистості Дмитра Донцова» та гармонійно пов'язана з нею книга афоризмів і сентенцій Д. Донцова «Щастя – бути сильним...», науковим консультантом якої була доктор філологічних наук І. Фаріон [6; 7; 10; 11; 8; 9; 16]. Оригінально впорядкований збірник спроектований на десяти томовий доробок Д. Донцова. Змістові домінанти цього видання системно репрезентують багатогранні «вектори політичного мислення Трибуна нації» [16, с. 2].

Досягненню поставленої мети сприяли загальнонаукові та спеціальні лінгвістичні **методи**. Використання методів індукції і дедукції, аналізу та синтезу допомогло встановити взаємозв'язки між центральними сюжетними лініями дискурсивно-текстового простору рецептивної моделі «продукування дискурсу-тексту – сприйняття випродукованого тексту». Аксіологічний метод уможливив вияскравлення універсальних характеристик політичної лінгвоперсонології та специфічних ознак конкретної політичної мовної особистості, зокрема ідентифікування пріоритетних особистісних орієнтирів Д. Донцова. Метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу забезпечив виявлення семантико-конотативних особливостей мовленнєвої практики Д. Донцова, а порівняльний – установлення іманентних ознак лінгвоперсонології як окремої галузі знань на поліпарадигмальному науковому зрізі, а також визначення рис ідіостилію політичної мовної особистості. Активно застосовано вслід за О. Микитюк лінгвопсихобіографічний метод, за участю якого відтворено специфіку еволюціонування світогляду, мовомислення Д. Донцова, та метод формалізації, що дав змогу чітко маркувати ознаки самотності дискурсивно-текстового простору Д. Донцова на синхронійно-діахронійній осі українського політичного дискурсу-тексту. Усі вони в ієрархійній єдності послугували надійним підмурком для формування, презентації та об'єктивної оцінки авторської концепції політичної лінгвоперсонології, політичної лінгвоперсоності як феномену і як конкретного факту.

Результати дослідження та їх обговорення. Задекларовану в багатьох працях О. Микитюк тезу про сучасне мовознавство як поліпарадигмальну науку, стратегійно-тактичними векторами якої є методологічні принципи антропоцентризму, експансіонізму, функціоналізму, націє-, дискурс- та текстоцентризму, маємо всі підстави сприймати й оцінювати не як пафосну інтродукцію до концептуальних викладів, а як системно зреалізовану прагматичну настанову про дотримання гармонійного єднання теорії і практики – найважливішої умови досконалого наукового дискурсу. Дискурсивний простір такого штибу поповнили численні студії дослідниці, зокрема дисертація. Ця етапна робота – вагомий внесок у царину неолінгвістики загалом, суть якої визначає синтез, синкретизм, конкуренція різних наук, і в один із найменш досліджених напрямів її – лінгвоперсонологію із такою чітко експлікованою жанровою маркованістю, як лінгвокреативність прецедентної політичної мовної особистості.

Сам об'єкт (теорія лінгвоперсонології як синкретична міждисциплінарна наука з власною історією, методологічними засадами та мовленнєвою практикою) і предмет (політична лінгвоперсонологія в екзистенційному, когнітивно-аксіологічному та лінгвокреативному вимірах дискурсивно-текстового простору елітарної політичної мовної особистості Д. Донцова) дослідження навіть без аргументування промовисто засвідчують його надважливе теоретичне і практичне значення, відповідність наймодернішим запитам сучасної лінгвістики, а ще – зриму мовознавчу перспективу.

З-поміж заявлених, аргументовано вмотивованих найпершочерговіших завдань – виформування релевантних статусних параметрів політичної лінгвоперсоналогії як нового вчення та одного з важливих напрямів загальної теорії мовної особистості і створення оригінальної авторської моделі аналізу прецедентної мовної особистості на прикладі рецепції належно не осягнутого з позиції сучасних національних видноколів дискурсивно-текстового простору Д. Донцова. Випрацьовані засадничі положення політичної лінгвоперсоналогії вирізняє логіка й переконливість. Їх сформовано на основі емпірично-теоретичного типу дослідницької діяльності, у концептуальному зв'язку передусім із лінгвоперсоналогією, а також соціолінгвістикою, психолінгвістикою, лінгвостилістикою, лінгводидактикою, дискурсивна лінгвістикою, когнітивною, комунікативною, корпусною, політичною лінгвістикою, лінгвістичною генеалогією, лінгвоаксіологією, лінгвокультурологією, прагмалінгвістикою, теорією персонального дискурсу. Зрозуміло, не можна було обійтися без політології та її методологічної платформи. Особливої потреби на конкретному акцентуванні змістово-синкретичних контактів, репрезентованих моделлю «неонауки у фокусі політичної лінгвоперсоналогії», не було. Однак із фрагментарних коментувань, додаткових пояснень, принагідних уточнень неважко помітити глибину і значущість аналізованої концепції, широту досліджуваної проблематики, зануреність у ті питання, які ще далекі від однозначного розв'язання. Деякі оприявлені положення можна вважати оригінальними науковими знахідками, навіть відкриттями хоча б через таку, на нашу думку, переконливу причину: спостережено не різнобічний аналіз уже зафіксованого явища на теоретичній матриці, а введення його до цієї матриці на правах самодостатнього конституента з притаманною йому теоретико-прагматичною релевантністю.

Сміливі наукові кроки – не новина чи, по-народному, не первина для наукової школи, що її очолює відома українська дослідниця Т. Космеда, а радше вже закономірність. Зовсім недавно представниця цієї школи Т. Петрова захистила докторську дисертацію, у якій об'єктом системного аналізу обрано феномен термінографійної критики як синкретичної міждисциплінарної науки, а предметом – критику термінографійних словників крізь призму історії її становлення та розвитку, засадничих принципів, вироблених у дискурсивному національному науковому просторі від кінця ХІХ ст. до сьогодення, тобто цілісно й комплексно презентовано українську термінографійну критику в статусі самостійного міждисциплінарного наукового напрямку з умотивуванням стратегійних дослідницьких перспектив [див.: 14]. Інша вже згадувана представниця цієї школи – В. Папіш – ретельно дослідила феномен лінгвопсихоакцентуації, виокремивши її в самостійний новий напрям сучасної психолінгвістики, удокладнено з'ясувала сутність мовної свідомості акцентуваної творчої елітарної української лінгвоперсоналії й цим суттєво доповнила вчення про мовно-психологічну картину світу [12, с. 3, 4, 5].

Щодо новаторства та оригінальності праць О. Микитюк, зосібна дисертації, то вони не викликають ані найменших сумнівів. У них, по-перше, обґрунтовано з діахронійних позицій учення про політичну лінгвоперсоналогію в річищі теорії мовної особистості і в перспективній запрограмованості на суміжні науки, що мають спільні методологічні принципи та дослідницькі технології, по-друге, запропоновано авторську модель системного кваліфікування дискурсивно-текстової практики видатного українського політика Д. Донцова. Оригінальність цієї моделі визначає, з одного боку, екзистенційна прагматика, тобто «дослідження смислового навантаження ключових мовних одиниць, що вербалізують способи існування суб'єкта відповідного дискурсу» [9, с. 35], а з іншого, – комплексна, логічна інтерпретація її за допомогою аксіологічно-когнітивного та креативно-образного дослідницьких підходів. У центрі першочергових пріоритетів рецензованої праці – уведене до наукового обігу нове поняття «політична мовна особистість» («політична лінгвоперсона»), коректне дефінування його. Важливо наголосити, що вимодельоване гасло можна беззастережно екстраполювати у сферу енциклопедографії та лексикографії. Варт очікувати, що воно активно запобутує в цих винятково важливих царинах уже в недалекому майбутньому.

Завдання, які ставить перед собою дослідниця, – з розряду нелегких, навіть амбітних, що також треба по-особливому оцінювати. Значущіше ж у цьому аксіологічному фокусі інше – успішна, доведена до логічного кінця реалізація всього спектра завдань – від максимально конкретизованих, що торкаються статусу політичної лінгвоперсонології як часткового вчення в системі дослідницьких напрямів теорії лінгвоперсонології, витлумачення в концептуальних межах політичної лінгвоперсонології поняття «політична мовна особистість», до абстрактних, навіть універсалізованих, які репрезентують через корпус утрадиційнених релевантних маркерів на взірць «національна ідентичність», «історична пам'ять», «ціннісно-поведінкові орієнтації» цілісний лінгвопортрет політичної мовної особистості Д. Донцова, окреслюють специфічність ідіолекту та ідіостилю цього політика, позиціонують його як елітарну національну мовну особистість, що не могла «набути собі “доброї opinio”, “славного імени”, “загальної поваги” у світі української моральної тряхлявости, культурної провінційності, політичної дріб'язковості» [16, с. 5].

За умови універсалізації проблемний вузол, який рельєфно відображає авторську концепцію конкретного дискурсивно-текстового простору, можна беззастережно диференціювати на два блоки. Перший блок скеровано на з'ясування місця політичної лінгвоперсонології у фокусі теорії мовної особистості, а другий – на розгляд особистості, духовної індивідуальності у фокусі лінгвоперсонології. Якщо ж говорити про атомізованіший контекст основних проблем, то він репрезентований п'ятьома науковими сюжетами з притаманним їм набором сюжетних ліній, серед яких не знайти другорядних: 1) політична лінгвоперсонологія як вектор теорії мовної особистості; 2) дискурсивно-текстовий простір Д. Донцова в екзистенційному вимірі; 3) дискурсивно-текстовий простір Д. Донцова в когнітивно-аксіологічному вимірі; 4) ідіостиль Д. Донцова; 5) лінгвокреативність Д. Донцова.

Перший науковий сюжет. Аналіз проблеми політичної лінгвоперсонології як вектора теорії мовної особистості вимагав висвітлення такого важливого аспекту, як становлення української лінгвоперсонології, що й було зроблено, причому досить кваліфіковано. Зокрема, вирізняє основні етапи розвитку цієї науки і її безпосередні та опосередковані зв'язки з іншими науковими напрямками, схарактеризовано специфіку кожного з них крізь призму тієї або тієї прецедентної мовної особистості, концептуальної і мовної картини світу. Цю наукову розповідь логічно доповнює мінісюжет про завдання лінгвоперсонології, її методологічні засади – антропоцентризм, експансіонізм, експланаторність – у проєкції на політичну лінгвістику [див., напр.: 9, с. 70–73] з таким, на нашу думку, переконливим висновувальним акордом: «...Політична лінгвоперсонологія – це наукове вчення в межах загальної теорії МО [мовної особистості. – М. С.], предметом дослідження якого є дискурсивно-текстовий простір дієвої ПМО [політичної мовної особистості. – М. С.] як національної елітарної мовної особистості, дискурсивна практика якої залежить від часових, просторових, суспільних і лінгвокультурних умов» [9, с. 73]. Максимальну увагу приділено характеристиці політичної мовної особистості (лінгвоперсоні), впливові на її світоглядно-духовний код культурних, філософських та соціальних чинників.

Успішно зреалізовано й такі наукові наміри, як ідентифікування іманентних характеристик політичного дискурсу, установлення залежностей між дискурсом і текстом. Політичний дискурс потрактовано як «модель політичної дійсності» з культурними, соціальними, філософськими та іншими складниками, а дискурс – як прагматичний феномен, потвердженням чого є базування тексту та ситуації на ерудованості автора, один із виявів якої – уміння осягати суспільно-політичну ситуацію на основі досвіду, оточення, прагнення вивчати суспільно-політичну ситуацію [9, с. 83]. Запропонований погляд має право на беззастережне існування, до того ж його система доказів доповнює, розширює, конкретизує інші засадничі принципи, що розкривають зміст концепції політичної лінгвоперсонології та феномену політичної мовної особистості, й під дією їхнього впливу може сама зазнавати корегувань, уточнень.

У колі важливих аспектів – проблема метамови дослідження політичної лінгвоперсонології та інтерпретація дискурсивно-текстового простору Д. Донцова.

Випрацюванню коректної інформації сприяла успішно зrealізована технологія екстраполювання загальної процедури дефінування і методики конкретного кваліфікування понять та термінів корпусу метамови теорії політичної лінгвоперсонології і корпусу авторської дослідницької метамови на два рівні екзистенційних досліджень: індивідуальний (рівень людської особистості) та соціальний (рівень історичного поступу). Маємо очевидні причини констатувати й таке: систематизований енциклопедографічний і лексикографічний досвід можна з успіхом використовувати в інших терміносферах.

Важливим фрагментом першого наукового сюжету є обґрунтування джерельної бази дослідження і системна характеристика дискурсивно-текстової практики Д. Донцова. За фактами біографії, дискурсивно-текстового доробку, який по вінця занурений у національне, громадсько-культурне, суспільно-політичне життя, переконливо доведено, що мовна особистість Д. Донцова «презентує тип інтелектуальної, емоційно-експресивної політичної мовної особистості полілінгва з українською домінантою та з високим рівнем мовної та комунікативної компетенцій» [9, с. 139], і підтверджено основні положення цієї авторської версії в наступних наукових сюжетах.

Другий науковий сюжет. Він наповнений важливими теоретичними відомостями, емпіричними спостереженнями, практичними настановами щодо лінгвістичного, соціального, текстотвірного статусу політонімів, їхньої конститутивної ролі в дискурсивно-текстовому просторі Д. Донцова. Зафіксовані в обстеженому матеріалі політоніми диференційовано на ядрові (наскрізні) та периферійні (фрагментарні). Під прискіпливим оком опинилися прецедентні 1) поліантропоніми (Т. Шевченко, Леся Українка, Олена Пчілка, І. Франко, М. Драгоманов, Б. Грінченко, М. Міхновський, В. Стефаник, М. Черемшина, П. Куліш та ін.), 2) політтопоніми [Україна, Росія (Московія), Європа (Захід)], з-поміж яких вирізняє й скрупульозно проінтерпретовано пропріативи із символічним значенням. Процедура застосованого опису передбачала інтерпретування сильної і слабкої текстової позиції окремо взятих поліантропонів, політтопонімів та поліантропонімних вузлів.

Символьну прецедентність проаналізовано за допомогою актуалізації ключових фраз-характеристик і таких прийомів портретування, як взорування, уподібнення, протиставлення. У процесі дослідження чітко вичленувано підтипи авторської аксіологічної тональності, розкрито поліфонізм політичної позиції Д. Донцова, яка часто не узгоджується з уже утрадиційними поглядами на ту або ту особистість, ту чи ту подію. Висловлене виразно ілюструють хоча б такі фрази-характеристики: Д. Фальківський → «мов прибудна сука під чужим вікном <...>, раб, що цілує пантофлю папи, або лягає, мов пес, до ніг чужого ідеалу»; П. Тичина, В. Сосюра, Є. Плужник, Д. Фальківський → слуги червоної Москви; П. Тичина, В. Сосюра, М. Рильський → мертва глина. Майстерно вибудовані наукові мінідискурси дають чітке уявлення про тип мовомислення Д. Донцова, експліцитно відтіняють риси його ідіостилію.

Мовлено вагоме наукове слово про антропоніми, ужиті у формі множини, які виразно демонструють типажі політичних діячів. Їх проінтерпретовано з позиції аксіологічної дихотомії «позитивний / негативний», що з особливою очевидністю «віддзеркалює ідеологічні полюси політичних поглядів Д. Донцова» [9, с. 161]. Цінним є те, що на основі конкретних інформативних контекстів оречевлено «сенси» розглядуваних політонімів, політонімних пар, як-от: поліантропонімна пара Грушевські, Винниченки – ‘утрачені україноцентричні можливості’. Яскравою сторінкою другого наукового сюжету постає характеристика поліантропонімікону російських та світових діячів, а особливу цінність становлять висновки про інтелектуальний потенціал і характер Д. Донцова, сутність його української ментальності.

Третій науковий сюжет. Змістова константа його – когнітивно-аксіологічний механізм моделювання політичних понять, ідеологем і мислеобразів. Реєстр політичних понять досить розлогий, він охоплює назви політичних напрямів, рухів, течій, суспільного ладу, загальних політичних учень, теорій і концепцій, релігійних догм. У дослідницький центр цілком логічно потрапили дискурсеми з ідентифікувальним семантичним описом «програма

побудови самостійної України». Їхнє ядро утворюють лексичні одиниці *націоналізм, демократія, капіталізм, комунізм, соціалізм*, які в праці «Щастя бути сильним...» зінтегровано на правах мінібібліонімів у тематичну рубрику «Світоглядні доктрини, напрями, течії» [9, с. 297–333]. Попри неоднозначне тлумачення поняття націоналізму [9, с. 312–321], удалося сформулювати чіткі дефініційні координати його на основі експліцитно-імпліцитної актуалізації обарвлених позитивною конотацією символів ‘побудова держави’, ‘формування політичної нації’, ‘оголення правди’, ‘бунт проти егоїзму’. Вони в єдності структурують таке емоційно конотоване гасло, або світоглядну реалію: ‘націоналізм – безумовне право, джерело життя, віра, любов та бунт проти егоїзму і розпорошеності’ [9, с. 217]. Слушним видається твердження, згідно з яким Д. Донцов «ідеалізує поняття *націоналізм*, акцентує на ментально-національних ідеалах українців, пропонує опис історичного зрізу цього ключового політичного поняття від часу його виникнення і до сьогодення, вербалізує це поняття як незаперечну правду, волю до боротьби, повне відсторонення від Росії (Московії)» [9, с. 218].

Довершеністю і логічною результативністю вирізняється процес моделювання аксіологічних рядів із ключовим політичним поняттям «соціалізм», методика аналізу ядрового мислеобразу «характер», що є конститuentом ідеографійних груп «Людина», «Політичне життя», «Рухи, дії, конфлікти», «Література, культура, релігія», «Довкілля», «Проміжок часу» з іманентно властивими їм особливостями мовомислення, та периферійного мислеобразу «любов», який не виявляє функційної продуктивності, проте кожним актом своєї дискурсивно-текстової актуалізації передає глибинний, семантично неоднорідний політичний зміст.

Четвертий науковий сюжет. Семантичні центри його – політична метафорика, політичні перифрази, політична антитеза, епітети, параномазія, тавтологія, повтор, колористика як індикатори ідіостилю Д. Донцова. Доведено, що образні засоби не тільки характеризують за онтологічно-ономасіологічно-аксіологічно-когнітивними ознаками політичні зміни, відрефлексовують із високим ступенем точності ідеологічні трансформації, що наскрізно пронизують суспільство, а й виразно транслюють лінгвокреативність політичної мовної особистості загалом і Д. Донцова як прецедентної політичної мовної особистості зокрема. Переконаливо вмотивовано й те, що кожен із вирізнених засобів є носієм конкретної когнітивної інформації, утворює відносно автономну, аксіологічно насажену стратегію тексту з притаманним їй специфічним навантаженням. Зокрема, політичний зміст метафор визначає те, що вони, крім основних «ролей» – номінативно-пізнавальної та номінативно-характеризувальної, виконують у дискурсивно-текстовому просторі Д. Донцова гносеологічну функцію і «водночас дають змогу реконструювати мовну картину світу політика, його ідіостиль» [9, с. 271].

Цікавим та змістовним є мінісюжет про комплексне використання таких образних засобів, як вияв когнітивних знань, лінгвокреативності автора й особливостей його ідіостилю [9, с. 321–323]. Теоретично осмислена, незаангажовано проінтерпретована дискурсивно-текстова практика Д. Донцова засвідчує, що характерний для неї синкретизм – найвиразніший актуалізатор його мовної компетенції, яка «є колоритною частиною індивідуальності політика, пізнанням різноманітного культурно-політичного тла його мовомислення та синтезом різноманітного вираження думок. Синкретизм у використанні різноманітних мовних засобів засвідчує майстерність вишуканої мовної особистості політика» [9, с. 325].

П'ятий науковий сюжет. Особливість цього наукового сюжету визначають два зрізи лінгвокреативності: знакового політика Д. Донцова в рецепції авторки розглядуваної концепції, а на цьому тлі – авторки дослідження в нашій візії, тобто йдеться про рецептивну модель «науковий дискурс крізь призму авторської концепції конкретного дискурсивно-текстового простору».

Лінгвокреативний потенціал політичної мовної особистості Д. Донцова найвиразніше передають усталені вислови, що презентують ключові засади мовомислення цього політика – державницькі, націєцентричні, суспільно-політологічні та ідеологічно-культурологічні.

Порушену проблему розкриває сюжетна лінія «Майстерність Д. Донцова в трансформуванні усталених висловів й індивідуально-авторський політичний афористикон»: сформовано корпус політичних усталених виразів, якими густо всіяний обстежуваний дискурсивно-текстовий простір, оригінально погруповано їх та скрупульозно схарактеризовано з позиції аксіологічної когніції і креативної образности. Заслуговує не лише схвалення, а й наслідування технологія опису трансформованих паремійних одиниць з урахуванням принципу дії екстралінгвальних чинників – політичних реалій, політичного світогляду епохи, зрозуміло, й політичного мовомислення її представників, з-поміж котрих не тільки сучасники, а й предтечі, посили, ідеї, прагнення, наміри яких неодмінно знаходять свій розвиток, своє логічне продовження.

Культивована теза про паремії як код української духовно-політичної культури набула реальної наукової ваги, до того ж вона має адекватне прагматичне вкорінення. Важливим варто вважати те, що багато авторських узагальнень про особливості, пріоритети мовної практики Д. Донцова максимально точно відображають і наше сьогодення, зокрема воєнний стан. Ось приклад: бібліїзм *фіговий листок* Д. Донцов уживає як указівку на прикриття дій Росії, оскільки ця держава так чи так виказує свою правдиву суть. У тексті «Підстави нашої політики» політичний бібліїзм *фіговий листок* актуалізує інший тип семантики – «постійне протиставлення Росії з її начебто месійними ідеями та Європи як цивілізаційної сутности» [9, с. 335].

Вирізнимо ще одну грань наукової креативності авторки концепції – її конкретний внесок у політичну фразеографію: для введення афористикону Д. Донцова в практику спілкування вона «вважала за доцільне створити тематичний словник, у якому презентантом реєстрової одиниці» обрано «афоризми та сентенції Д. Донцова...» [9, с. 369]. Книзі «Щастя бути сильним...», що вже втретє приходить до читача, пасує інша назва – «Політичний путівник сьогодення», усі ідейні та ідеологічні настанови якого «є базою, щоб гідно пройти життєву дорогу» [16, с. 2–3]. У цьому компендіумі знань, доводить О. Микитюк, закладено код національного мовомислення та відтворено фокус епох [9, с. 387] – збіглої, теперішньої, майбутньої, які гуртує прочитаний між рядками посил – людству негоже повторювати прикрі помилки. Лексикографічні студії такого взірця обходить термін давности, вони були, є і будуть на слуху та напихваті, тобто в конкретних практичних діях поколінь.

Висновки і перспективи. Аналізований лінгвістичний контент є вагомим внеском у теорію і прагматику не лише лінгвоперсонології, зокрема політичної, загальної, лінгвокультурної, соціумної, а й інших концептуально пов'язаних із нею сфер наукових знань, передусім соціо-, психо-, дискурс-, прагмалінгвістики, лінгвостилістики, -дидактики, -аксіології та -культурології, когнітивної, комунікативної, корпусної, політичної лінгвістики, лінгвістичної генеалогії, теорії персонального дискурсу.

Проблематика проаналізованих наукових сюжетів та аспектуальних ліній, що їх розвивають, конкретизують, доповнюють, стане надійною методологічною базою для майбутніх різножанрових студій із лінгвоперсонології загалом, політичної лінгвоперсонології як її конкретної галузі знань зокрема, лінгвоперсони в різнорівневому креативно-образному вимірі.

Запропонована авторська методика екзистенційного, аксіологічно-когнітивного, креативно-образного інтерпретування мовленнєвої практики елітарної мовної особистості спрятиме дослідженню дискурсивно-текстового простору знакових національних лінгвоперсон, способу їхнього мовомислення.

У лінгвоперсонологійній концепції О. Микитюк український політик Д. Донцов постає цілісно сформованим типом елітарної національної мовної особистості. Цю знакову лінгвоперсону виведено через ціннісні орієнтири мовної свідомості, креативно-образні засоби ідіолекту й ідіостилю, одержиму націє- та державотвірну позицію, незрадливий патріотизм і глибинний україноцентризм на шлях із незаконного забуття в цілком заслужене безсмертя.

Щодо наукових планів на майбутнє, то вони повністю збігаються з тими, які чітко й конкретно окреслено в авторській концепції аналізованого дискурсивно-текстового

простору: «Перспектива дослідження полягає у використанні розробленої методології для вивчення ... ПМО; необхідності створення словника образних засобів Д. Донцова й словника його УВ [усталених виразів. – М. С.]; формуванні бази його текстових корпусів у системі ГРАК, залученні до аналізу его-текстів (щоденники, листи) політика» [8, с. 25].

Список використаної літератури

1. Гнатюк Л. П. Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції : монографія. Київ : Видавничий центр «Київський університет», 2010. 446 с.
2. Єрмоленко С., Мацько Л. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови. *Дивослово*. 1994. № 7. С. 28–33.
3. Загнітко А. П. Сучасна лінгвоперсонологія: рівні, одиниці і категорії. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2015–2016 рр. (15–18 травня 2017)* : у двох томах. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2017. Т. 2. С. 1–3.
4. Загнітко А. П. Теорія лінгвоперсонології : монографія. Вінниця : Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
5. Кравченко-Дзондза О. Е. Формування мовної особистості в контексті антропоцентричної наукової парадигми. URL : <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/605/16258/34300-1?inline=1>.
6. Микитюк О. Персоналізація текстового простору Дмитра Донцова (аспект опозицій). *Лінгвостилістичні студії* : наук. журнал. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. Вип. 7. С. 101–111.
7. Микитюк О. Опозиція «свій – чужий» як вияв експресії в дискурсивній практиці Дмитра Донцова. *Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту* : зб. наук. праць. Серія : Філологія. Одеса : Видавн. дім «Гельветика», 2024. Вип. 68. С. 111–114.
8. Микитюк О. Політична лінгвоперсонологія: феномен політичної мовної особистості Дмитра Донцова : автореф. дис. ...д-ра філол. наук : 10.02.01 / ОНУ імені І. І. Мечникова. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2025. 32 с.
9. Микитюк О. Політична лінгвоперсонологія: феномен політичної мовної особистості Дмитра Донцова : дис. ...д-ра філол. наук : 10.02.01 / ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2025. 475 с.
10. Микитюк О. Політичні доктрини Д. Донцова крізь призму термінів. *Термінологічна актуалізація української мовної дійсності* : кол. монографія / І. Д. Фаріон, З. Й. Кунч, О. Р. Микитюк та ін. Львів : Галицька вид. спілка, 2020. С. 140–181.
11. Микитюк О. Прагматичний зріз творів Дмитра Донцова: стратегії аргументації. *Вісн. ун-ту ім. Альфреда Нобеля*. Серія : Філологічні науки. Дніпро, 2023. Вип. 1 (25). С. 205–219.
12. Папіш В. А. Лінгвопсихоакцентуація елітарної мовної особистості: теорія, історія, дискурсивна практика : автореф. дис. ...д-ра філол. наук : 10.02.01. Ужгород : ТОВ «Поліграфцентр “Ліра”», 2023. 36 с.
13. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти : монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 541 с.
14. Степаненко М. І. Авторська концепція української термінографічної критики крізь призму історії, теорії, практики. *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2024. Вип. 61. С. 86–97.
15. Степаненко М. Не вмирає душа її, не вмирає слово, або Світлий образ Ірини Фаріон. *Дивосвіт* : всеукраїнський науково-популярний журнал. 2025. С. 29–32.
16. Щастя – бути сильним. Афоризми та сентенції Дмитра Донцова / автор ідеї та укладач Оксана Микитюк; науковий консультант Ірина Фаріон. 3-тє видання. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2024. 392 с.

References

1. Hnatiuk, L. P. (2010). *Movnyi fenomen Hryhoriia Skovorody v konteksti staroukrainskoi knyzhnoi traditsii* [The linguistic phenomenon of Hryhorii Skovoroda in the context of the Old Ukrainian book tradition] : monograph. Kyiv: Vydavnychiy tsentr “Kyivskiy universytet”, 446 (in Ukr.).
2. Yermolenko, S. & Matsko, L. (1994). *Navchalno-vykhovna kontseptsiiia vyvchennia ukrainskoi (derzhavnoi) movy* [The educational concept of teaching the Ukrainian (state) language]. In: *Dyvoslovo*, (7), 28–33 (in Ukr.).
3. Zahnitko, A. P. (2017). *Suchasna lnhvopersonolohiia: rivni, odynyi i katehorii* [Modern linguo-personology: levels, units, and categories]. In: *Materialy naukovoi konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu, naukovykh pratsivnykiv i zdobuvachiv naukovoho stupenia za pidsumkamy naukovykh doslidnoi roboty za period 2015–2016 rr. (15–18 May 2017)*: in two volumes. Vinnytsia: Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylya Stusa, 2, 1–3 (in Ukr.).
4. Zahnitko, A. P. (2017). *Teoriia lnhvopersonolohii* [Theory of linguo-personology]: monograph. Vinnytsia: Nilan-Ltd, 136 (in Ukr.).
5. Kravchenko-Dzondza, O. E. *Formuvannia movnoi osobystosti v konteksti antropotsentrychnoi naukovoi paradyhmy* [Formation of linguistic personality in the context of the anthropocentric scientific paradigm]. Available at: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/605/16258/34300-1?inline=1> (in Ukr.).

6. Mykytyuk, O. (2017). Personalizatsiia tekstovoho prostoru Dmytra Dontsova (aspekt opozystsii) [Personalization of Dmytro Dontsov's textual space (the aspect of oppositions)]. In: *Linhvostylistychni studii*, 7, 101–111. Luts'k: Skhidnoevropeyskyi natsionalnyi universytet im. Lesi Ukrainky (in Ukr.).
7. Mykytyuk, O. (2024). Opozytsiia "svii – chuzhyi" yak vyjav ekspresii v dyskursyvniii praktytsi Dmytra Dontsova [The "self – other" opposition as an expression of emotivity in Dmytro Dontsov's discursive practice]. In: *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Filolohiia*, 68, 111–114. Odesa: Vydavnychiy dim "Helvetyka" (in Ukr.).
8. Mykytyuk, O. (2025). Politychna linhvopersonolohiia: fenomen politychnoi movnoi osobystosti Dmytra Dontsova [Political linguo-personology: the phenomenon of Dmytro Dontsov's political linguistic personality]. Extended abstract of Doctoral Dissertation (Ukrainian language). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 32 (in Ukr.).
9. Mykytyuk, O. (2025). Politychna linhvopersonolohiia: fenomen politychnoi movnoi osobystosti Dmytra Dontsova [Political linguo-personology: the phenomenon of Dmytro Dontsov's political linguistic personality]. Doctoral Dissertation (Ukrainian language). Odesa: ONU imeni I. I. Mechnykova, 475 (in Ukr.).
10. Mykytyuk, O. (2020). Politychni doktryny D. Dontsova kriz pryzmu terminiv [D. Dontsov's political doctrines through the prism of terminology]. In: I. D. Farion, Z. Y. Kunch, O. R. Mykytiuk et al. *Terminologichna aktualizatsiia ukrainskoi movnoi diisnosti [Terminological actualization of Ukrainian linguistic reality]*: Collective monograph. Lviv: Halyska vydavnycha spilka, 140–181 (in Ukr.).
11. Mykytyuk, O. (2023). Prahmatychnyi zriz tvoriv Dmytra Dontsova: stratehii arhumentatsii [A pragmatic cross-section of Dmytro Dontsov's works: argumentation strategies]. In: *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia: Filolohichni nauky*, 1(25), 205–219 (in Ukr.).
12. Papish, V. A. (2023). Linhvopsychoaktsentuatsiia elitarnoi movnoi osobystosti: teoriia, istoriia, dyskursyvna praktyka [Linguopsychological accentuation of the elite linguistic personality: theory, history, discursive practice]. Extended abstract of Doctoral Dissertation (Ukrainian language). Uzhhorod: TOV «Polihraftsentr "Lira"», 36 (in Ukr.).
13. Romanchenko, A. P. (2019). Elitarna movna osobystist u prostori naukovooho dyskursu: komunikatyvni aspekty [The elite linguistic personality in the space of scientific discourse: communicative aspects]: monograph. Odesa: Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I. I. Mechnykova, 541 (in Ukr.).
14. Stepanenko, M. I. (2024). Avtorska kontseptsiiia ukrainskoi terminohrafichnoi krytyky kriz pryzmu istorii, teorii, praktyky [The author's concept of Ukrainian terminographic criticism through the prism of history, theory, and practice]. In: *Linhvistychni doslidzhennia: Collection of scientific papers of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University*, 61, 86–97 (in Ukr.).
15. Stepanenko, M. (2025). Ne vmyraie dusha yii, ne vmyraie slovo, abo Svitlyi obraz Iryny Farion [Her soul does not die, nor does her word, or The bright image of Iryna Farion]. In: *Dyvosvit: Vseukrainskyi naukovy-populiarnyi zhurnal*, 29–32 (in Ukr.).
16. Mykytyuk, O. (Comp.) (2024). *Shechastia – buty sylnym. Aforyzmy ta sententsii Dmytra Dontsova [Happiness is to be strong. Aphorisms and sayings by Dmytro Dontsov]*. 3rd ed. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 392 (in Ukr.).

**POLITICAL LINGUOPERSONOLOGY: A RECEPTIVE MODEL OF
"SCIENTIFIC DISCOURSE THROUGH THE LENS OF AN AUTHORIAL CONCEPTION
OF A SPECIFIC DISCURSIVE-TEXTUAL SPACE"**

***Mykola Stepanenko, Doctor of Philological Science, Professor
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)***

e-mail: myk_ivan@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6727-1265>

***Nina Stepanenko, Candidate of Philological Science, Associate Professor
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)***

e-mail: stepanenko_nina@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0934-784X>

Abstract. Introduction. *This article examines a particular authorial conception of political linguopersonology as an integral component of the syncretic discipline of linguopersonology, whose methodological foundations are shaped by social, linguocultural, linguophilosophical, and lingual-political factors structured through systemic – hierarchical relations. The conception is constructed on the basis of the discursive-textual space of the prominent Ukrainian political thinker Dmytro Dontsov.*

Purpose. *The purpose of the study is to characterize, from extra- and intralingual axiological perspectives, the author's individual conception of political linguopersonology and the phenomenon of*

D. Dontsov's political linguistic personality. These are distinguished, on the one hand, by the specificity of their methodological foundations and speech practices, and, on the other, by a concrete representational model grounded in the existential, cognitive-axiological, and linguocreative dimensions of the discursive-textual space of D. Dontsov as an elite political linguistic personality.

Methods. *Achievement of this aim was facilitated by a range of general scholarly and specialized linguistic methods: induction and deduction, analysis and synthesis, axiological and comparative approaches, the linguopsychobiographical method, contextual – interpretative analysis, and formalization. Taken together in hierarchical unity, these methods provided a reliable foundation for shaping, presenting, and objectively assessing the authorial conception of political linguopersonology and the political linguoperson.*

Results. *The study focuses primarily on characterizing the author's model for interpreting the speech practices and type of language – thinking of the Ukrainian political figure D. Dontsov. The research confirms the relevance of applying existential pragmatics, cognitive-axiological, and creative-figurative approaches, each retaining its constitutive autonomy while, in combination, they convincingly represent the immanent qualities of the linguoperson (D. Dontsov). Above all, they elucidate the value orientations of his linguistic consciousness, demonstrate the features of his idiolect and idiolectal style, and ultimately reconstruct his holistic linguistic portrait.*

Emphasis is placed on five scholarly discourses which, in appropriate scope and with a high degree of precision, reflect the content of the conception of political linguopersonology and the phenomenon of political activity in D. Dontsov's linguistic personality as developed by O. Mykytyuk: 1) political linguopersonology as a vector of linguistic personality theory; 2) Dontsov's discursive-textual space in its existential dimension; 3) Dontsov's discursive-textual space in its cognitive-axiological dimension; 4) Dontsov's idiolectal style; 5) Dontsov's linguocreativity. The content-dominants of these scholarly trajectories are identified, the functional-pragmatic potential of their verbalization is elucidated, and the conceptual connections that reveal the depth of meaning and formal specificity of Dontsov's discursive-textual space are established.

Originality. *The study advances innovative approaches to substantiating the status parameters of the concepts “linguistic personality,” “elite linguistic personality,” “political linguistic personality,” “discursive-textual space,” “politotoponym,” “polit-anthroponymic nexus,” and others. It outlines the encyclopedic prospects of these terminological units and establishes the intra- and extralingual priorities of the selected approaches. Markers of D. Dontsov's discursive-textual creativity as a political linguistic personality are identified, and the features of both scholarly and linguistic creativity in O. Mykytyuk – the author of the reviewed conception – are highlighted.*

Conclusions. *The linguistic material analyzed constitutes a significant contribution to the theoretical-pragmatic framework not only of linguopersonology – particularly political, general, linguocultural, and societal linguopersonology – but also of other conceptually related fields of the humanities. The proposed authorial methodology for existential, cognitive-axiological, and creative-figurative interpretation of the speech practices of an elite linguistic personality will foster further research into the discursive-textual spaces and modes of language-thinking characteristic of prominent national linguopersons.*

Keywords: *linguopersonology, Oksana Mykytyuk linguopersonological conception, political linguopersonology, elite linguistic personality, political linguistic personality, discursive-textual space of Dmytro Dontsov.*

Надійшла до редакції: 10.09.2025

Прийнято до друку: 16.10.2025